

CONTRIBUȚII LA STUDIUL NUMELOR DE FAMILIE DIN ROMÂNIA (I)

Dumitru LOȘONȚI
Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu” al Academiei Române, Cluj-Napoca

Abstract

The present study analyzes, from the etymological point of view, an impressive number of surnames (and their variants) from Romania, considering their frequency and spreading area, as recorded in DFNFR. Due to this method, the author succeeded in establishing convincing etymologies and also rectifying some of the etymologies proposed in other Romanian onomastics scientific works. For many situations it was very difficult or even impossible to state the exact form (or the origin) of surnames as they are sometimes written in mixed alphabets or without diacritic elements.

Key-words: *surnames, variant, Bulgarian, Hungarian, Serbian*

Résumé

Cette étude analyse, du point de vue étymologique, un nombre impressionnant des noms de famille de Roumanie (et leurs variantes), prenant en considération leur fréquence et leur propagation, tels qu'ils sont enregistrés par le DFNFR. Grâce à cette méthode, l'auteur a réussi à établir des étymologies convaincantes et, aussi, à rectifier certaines étymologies proposées par d'autres travaux scientifiques roumains d'onomastique. Dans plusieurs situations, il a été très difficile ou même impossible de préciser la forme exacte (ou l'origine) des noms de famille, parce qu'ils sont parfois écrits en alphabètes mixtes ou sans éléments diacritiques.

Mots-clés: *noms de famille, variante, bulgare, hongrois, serbe*

Până la realizarea unui dicționar de frecvență a numelor de familie din România bazat pe formele autentice ale numelor stabilite prin literarizarea corectă a pronunțării lor regionale și, în cazul numelor străine, pe respectarea grafiei limbilor respective, cea mai importantă sursă de documentare pentru studiile de antroponimie o reprezintă *Baza de date antroponimice a României* (BDAR). Ea s-a constituit în 1994, la Universitatea din Craiova, din materialul onomastic al județelor comunicat pe suport magnetic (dischete) de către Direcția Generală de Evidență a Populației.

Din acest material s-a publicat până acum, din păcate, doar un volum¹. În această lucrare, „articolele se prezintă sub forma unităților de nume”, așa cum apar ele „în actele de stare civilă, fără raportarea variantelor la numele standardizate”, o unitate de nume reprezentând „forma grafică sub care circulă un nume de familie, cu consecințe în plan juridic”². Așadar, unele unități de nume apar în documente scrise

¹ *Dicționar de frecvență a numelor de familie din România* (DFNFR), vol. I, A–B. Redactor responsabil : Prof. univ. dr. Teodor Oancă, Craiova, Editura Universitaria, 2003.

² Teodor Oancă, *Cuvânt înainte*, în DFNFR, 7.

greșit, de multe ori „chiar în sisteme ortografice combinate”³. În plus, probabil datorită dotării tehnice de atunci, materialului comunicat de unele județe îi lipsesc semnele diacritice.

În contribuția noastră încercăm să stabilim (sau să rectificăm) etimologia unor nume de familie ținând seama de formele lor grafice, de frecvența și răspândirea lor teritorială, așa cum rezultă din DFNFR⁴.

BAAK, BAC, BAK, BAKK. *Baak* (74⁵: 32-BV, 25-SB, 6-B, 6-MȘ, 5-CV), *Bac* (103: 40-BH, 22-AR, 16-TM, 11-SM etc.), *Bakk* (671: 224-CV, 120-HG, 64-MȘ, 61-SM, 34-AB, 30-MM, 23-TM, 22-BH etc.) sunt variante grafice ale magh. *Bak* (387: 104-SM, 66-HG, 50-BH, 45-AR, 25-MȘ, 14-MM, 11-CJ etc.) < *Bak*, nume laic < *bak* ‘berbec, țap’. Dacă litera *c* din forma grafică *Bac* aparține alfabetului maghiar, atunci e vorba de numele *Bacz* (vezi infra).

BAB (37: 30-SM, 5-MS, 1-AR, 1-CT), considerat de Tomici-Andronache OD același cu *Baba*, este magh. *Báb/Bab*, nume laic.

BABAC, BABACU. *Babac* (18: 5-IL, 4-AR, 4-B, 3-TR, 1-BR, 1-MM), *Babacu* (25: 14-MH, 6-B, 2-CL etc.) provine din *babac* = *babacă* ‘tată’⁶. Credem că trebuie avut în vedere și bg. *babak* ‘bumbac’, de la care Ilčev derivă n. fam. *Babakov*, lucru posibil prin intermediul unui antroponim *Babak*. Cf. rom. *Bumbac* (946), *Bumbacea* (40), *Bumbăcea* (194).

BABACEA este derivat de Iordan⁷ de la „*Babaca* (sau *babacă*), cu suf. *-ea*”, iar de Tomici, Andronache, din „*babac* (< *babacă* ‘tată’) și suf. *-ea*”⁸. Numele a fost înregistrat la 34 de persoane (24-DJ, 5-CT, 4-B, 1-TM). Este un derivat, cu suf. *-(e)a*, de la *Babaci* (vezi infra).

BABACHE (24: 20-GR, 3-B, 1-CL) < *Baba, Babă* + suf. *-ache*.

BABACI, BABACIU. *Babaciu* (89: 50-VS, 13-GL, 7-AR, 4-CT, 4-HD, 4-TM etc.), explicat de Tomici, Andronache de la „*babac* (< *babacă* ‘tată’) și suf. *-iu*” [sic!!!]⁹, este o variantă a lui *Babaci* (99: 38-B, 30-VS, 21-HD, 5-DB, 4-GR, 1-BR), care este n. fam. bg. *Babáč* < *babáč* ‘mare, solid, gros’¹⁰.

BABAI (32: 18-BH, 4-B, 3-CJ, 3-SM etc.) este n. fam. maghiar *Bábai/Babai* < *bábai/babai* ‘persoană originară din Baba’, Baba fiind numele unor localități (sau locuri) din Ungaria și al unei localități vechi din MM.

³ *Ibidem*.

⁴ Pentru regiunile istorico-geografice și municipiul București, folosim abrevierile din această lucrare: B = București, BNT = Banat, CR = Crișana, D = Dobrogea, M = Muntenia, ML = Moldova, MR = Maramureș, O = Oltenia, T = Transilvania.

Pentru județe, abrevierile sunt : AB = Alba, AG = Argeș, AR = Arad, BC = Bacău, BH = Bihor, BN = Bistrița-Năsăud, BR = Brăila, BT = Botoșani, BV = Brașov, BZ = Buzău, CJ = Cluj, CL = Călărași, CS = Caraș-Severin, CT = Constanța, CV = Covasna, DB = Dâmbovița, DJ = Dolj, GL = Galați, GJ = Gorj, GR = Giurgiu, HD = Hunedoara, HG = Harghita, IL = Ialomița, IS = Iași, MH = Mehedinți, MM = Maramureș, MS = Mureș, NT = Neamț, Ot = Olt, PH = Prahova, SB = Sibiu, SJ = Sălaj, SM = Satu-Mare, SV = Suceava, TL = Tulcea, TM = Timiș, TR = Teleorman, VL = Vâlcea, VR = Vrancea, VS = Vaslui.

⁵ Cifrele cu bold reprezintă numărul de purtători ai numelui respectiv în întreaga țară.

⁶ Cf. și Iordan, 1983.

⁷ Iordan, 1983.

⁸ Tomici, Andronache, 2005.

⁹ Idem, *ibidem*.

¹⁰ Vezi Ilčev, 1969.

BABANAȘ, BĂBĂNAȘ. *Babanaș* (3-TM, 2-SJ) = *Băbănaș* (30-SJ, 5-CJ, 4-BV, 4-TM, 1-AG) provine din *băbănăș* ‘persoană originară din Băbeni SJ’¹¹.

BABANAU, BĂBĂNĂU. Iordan explică numele *Băbănău* de la „*băbană* ‘oaie bătrână’, cu suf. -ău”, completând că „ar putea fi și o variantă a lui *băbălău*, contaminat cu *băbană*”¹², iar Tomici, Andronache, de la „*băbanău* < *băbălău*” [sic!] ¹³, fără alte precizări. După părerea noastră, *Băbănău* (210: 88-PH, 68-B, 29-GR, 7-CT etc.), cu varianta grafică *Babanau* (12: 9-B, 3-GR), este derivat, cu suf. -ău, de la n. fam. *Baban*, *Băban*, existent și în aceste județe¹⁴. Cf și bg. *Babánov*.

BABANEAȘCA (5-PH, 1-BZ) < *Baba Neașca*.

BABARADA (75: 59-DJ, 11-B, 3-AG, 2-MH) < *Baba Rada*.

BABARAICA (15-B) < *Baba Raica*.

BABAROGU (48: 41-AG, 5-DB, 2-VL) < bg. *Babárov* (< *babár*, ‘om mascat; (la pl.) tineri împopoțonați și mascați, care în prima săptămână din postul Paștilor umblă din casă în casă jucând și glumind’)¹⁵. Pentru substituirea lui -ov cu -og, cf. *Gherișteoagă* < bg. *Gerištov*¹⁶, *Iminog* < **Iminov*¹⁷, *Topolog* < *Topolov* (< sl. *Topolov* < *topol(a)* ‘o specie de plop (*Populus alba*)’¹⁸ etc.

BABARȚI (11: 8-HD, 2-GL, 1-B) = magh. *Babarci* < *babarci* ‘persoană originară din *Babarc*’, *Babarc* fiind localitate în Ungaria.

BABASAN, BABAȘ, BABAȘAN, BĂBAȘ, BĂBĂȘAN. *Babaș* (80: 57-MM, 7-CJ, 5-GL, 5-SM etc.), *Băbaș* (114: 87-MM, 10-B, 7-SM, 3-BN etc.) e n. fam. magh. *Bábás* < *bábás* ‘care vindecă cu leacuri băbești; băbesc’¹⁹. *Băbășan* (45: 34-SM, 10-MM, 1-TM), cu variantele grafice *Babasan* (11: 9-SM, 2-MM), *Babașan* (5: 3-SM, 1-HD, 1-MM), e un derivat cu suf. -ean, de la *Băbaș*. Cum în zonă ș se pronunță dur, diftongul *Ēa* s-a redus la *a*.

BABAU, BABĂU. *Babău* este explicat din „*băbău*, variantă a lui *bobou* ‘manta groasă țărănească’ ”²⁰ sau din „*babă* și suf. -ău”²¹. *Babău* (446: 157-BH, 113-AR, 49-CV, 41-SV, 21-HD etc.), cu varianta grafică *Babau* (65: 14-B, 12-HD, 11-BH, 9-AR, 6-TM etc.), provine din n. fam. magh. *Babó*, atestat din 1483²².

BABCHIN (7-TL) este derivat de Tomici-Andronache, cu probabilitate, din n. fam. *Babcan* și suf. sl. -in²³. Explicația nu poate fi reținută, pentru că *Babcan* este atestat în alte părți (2-B, 1-BH, 1-SJ și 1-SM). E același cu *Babkin* (8: 5-PH, 2-B, 1-IS), care e, desigur, n. fam. bulgar, necunoscut de Ilčev, derivat de la *babka* ‘bunicuță, băbuță, bătrânică’, cu suf. -in. Cf. „sinonimele” *Babičkin* < *babička* ‘idem’ și *Bábin* < *baba*²⁴.

¹¹ Cf. și CHEST. IV 5/273.

¹² Iordan, 1983.

¹³ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁴ Vezi DFNFR.

¹⁵ Ilčev, 1969.

¹⁶ Iordan, 1983.

¹⁷ Dănilă, 2012: 214.

¹⁸ Iordan, 1963: 95, 480.

¹⁹ Kázmér, 1993.

²⁰ Iordan, 1983.

²¹ Tomici, Andronache, 2005.

²² Kázmér, 1993.

²³ Tomici, Andronache, 2005.

²⁴ Ilčev, 1969.

BABCOV (11: 5-AG, 5-B, 1-GL) ar putea proveni, prin sincoparea lui *e*, din bg. *Bábekov*.

BABE(A) este derivat de Iordan de la „*babă*, cu suf. *-ea*, specific pentru porecle”²⁵. Numele se întâlnește (doar în forma *Babe*) la 9 persoane (4-B, 4-BZ, 1-SM). Provine din bg. *Babev*.

BABEC (41: 29-OT, 5-AR, 4-VS etc.) < bg. *Bábekov*, prin omiterea suf. *-ov*.

BABEN (10: 6-BR, 4-GL) poate fi o variantă a lui *Babin* (140: 46-M, 23-T, 20-B, 18-BNT, 13-CR, 12-ML etc.) (< sl. *Babin*)²⁶, după cum *Bábenkov* e o variantă a lui *Babinkov*²⁷.

BABENCU, întâlnit la 97 de persoane (61-TL, 7-GL, 6-B, 5-AR, 5-PH, 4-BR, 4-CT, 3-VR, 2-SV), nu provine numai din ucr. *Babenko*²⁸, ci și din bg. *Bábenkov*.

BABETE (7: 6-IS, 1-OT) e un derivat, cu suf. *-ete*, de la *Baba*. În IS ar putea fi vorba și de germ. *Babette*, împrumutat din franceză²⁹.

BABEU este explicat de Iordan din „*Baba* [...], cu suf. *-ău* (scris *-eu*)³⁰ sau, mai probabil, bg. *Babev*”. Din n. fam. bulgar se explică *Babeu* în Muntenia (8-B, 6-DB, 5-AG) și Oltenia (1-MH), dar în Transilvania (296-CV, 4-HD), Banat (22-TM) și Crișana (3-AR) provine din magh. *Babó*. Pentru magh. *-ó* > rom. *-ău/-eu*, vezi Király³¹.

BABI. În Moldova (31: 29-SV, 2-BT), Muntenia (5), Dobrogea (10) și Oltenia (16) numele se explică din genitivul lui *babă*, așa cum indică Iordan³², dar în Transilvania (74: 34-MS, 25-HG, 4-BV etc.) este magh. *Bábi* < *bábi* ‘persoană originară din Báb’³³, Báb fiind localitate în Ungaria.

BABIC este explicat de Tomici, Andronache din n. fam. *Baba* și suf. *-ic*³⁴. Numele se întâlnește la 27 de persoane (12-B, 10-TL, 2-DJ, 2-GR, 1-PH). Provine din bg. *Bábikov*³⁵.

BABICIN (19: 11-CS, 7-TM, 1-HD) = sb. *Bábicin* < *babica* ‘băbuță, moașă, doică’ sau sprn. *Babica*, cu suf. *-in*³⁶.

BABICS (33: 9-TM, 8-HG, 5-CS, 3-BH, 3-MM etc.) este n. fam. sb. *Babić* scris cu ortografie ungurească.

BABICSAK (14: 9-SM, 3-TM, 1-CJ, 1-TL) este sb. *Babićák* (un derivat de la *Babić* cu suf. *-ak*³⁷, scris de maghiari cu *cs* pentru *ć*).

BABIȚA, BABIȚĂ este derivat de Tomici, Andronache din n. fam. „*Babă* și suf. *-iță*”³⁸. Forma *Babița* a fost înregistrată la 14 persoane (10-B, 2-BV, 1-CT, 1-IS), iar *Babiță*, la 129 (112-IL, 6-PH, 4-CL, 4-CT, 2-BV, 1-BR). Numele provine din *babiță* ‘pelican’, bine atestat de dicționare³⁹.

²⁵ Iordan, 1983.

²⁶ Idem, *ibidem*.

²⁷ Vezi Ilčev, 1969.

²⁸ Vezi Tomici, Andronache, 2005.

²⁹ Vezi și Fleischer, 1968: 63.

³⁰ Iordan, 1983.

³¹ Király, 1990: 143-144.

³² Iordan, 1983.

³³ Vezi Kázmér, 1993.

³⁴ Tomici, Andronache, 2005.

³⁵ Vezi Ilčev s. v. *Bábekov*.

³⁶ Tomici, 2006: 46.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ Tomici, Andronache, 2005.

³⁹ Vezi și Băcescu, 1961: 31-32.

BABO (100: 45-BH, 43-MS, 4-AR etc.) = magh. *Babó* < *babó* ‘sarică, suman mișos’ sau ‘cergă (mișoasă)’.

BABOCSI (27: 16-SM, 11-MM, 1-SJ) = magh. *Babócsi* < *babóci*, variantă a lui *babócsai* ‘persoană originară din localitatea Babócsa (Ungaria)’⁴⁰.

BABOESCU (37-M, 20-B) < n. fam. *Baboi* (1224-M, 396-B), *Baboia* (14-B, 14-M).

BABOIAȘ (24-IL) < n. fam. *Baboi* (1224-M: 88-IL).

BABONI (26: 19-MM, 6-TM, 1-CS) = magh. *Bábonyi* < *bábonyi* ‘persoană originară din Bábony’, Bábony fiind numele maghiar al localităților Băbești SM și Băbiu SJ⁴¹, precum și localități în Ungaria⁴².

BABONICI (5-PH) < n. fam. *Babonea* (96-M: 39-PH), cu suf. *-ici*. Cf. *Comănici* < *Coman*⁴³.

BABONIU (86: 59-MH, 8-HD, 6-CS, 6-TM, 6-VL, 1-B) este forma în care s-a literalizat pronunțarea regională [babónu] a n. fam. *Baboiu*, explicat de Iordan DNFR din *baboi* ‘pește mic’⁴⁴.

BABOȘ, BABOȘAN. Pașca, urmat de Iordan și Tomici, Andronache, derivă numele *Baboș* din *Baba*, cu suf. *-oș*⁴⁵. Cu acest sufix se formează adjective de la substantivele comune⁴⁶, nu de la nume proprii, iar un derivat *bábos* < *babă* nu știm să fie atestat. În realitate, *Baboș* (1396: 243-CV, 217-CJ, 188-MȘ, 168-SJ, 152-SB, 73-BV, 47-BH, 46-SM, 41-AB, 40-HG, 23-HD, 23-TM etc.) este n. fam. maghiar *Babos*, *Babós*, *Bábos* < *babos* ‘ciupit de vărsat’, ‘cu picățele’, ‘cultivator de fasole’ sau < *bábos* ‘persoană care face turte dulci’, ‘vânzător de turtă dulce’⁴⁷. *Baboșan* (6-MM, 4-SM) provine de la *Băboșeán* [băboșán], un derivat, cu suf. *-ean*, de la *Baboș*.

BABOȘA este înregistrat de Tomici, Andronache la 5 persoane (în formele: 1-*Babosa*, 4-*Baboșa*) și considerat derivat de la n. fam. „*Baba* și suf. *-oșa* sau femininul lui *Baboș*”⁴⁸. În DNFR nu apare. Provine din *bábosă* ‘pelican’, cuvânt cunoscut de dicționare⁴⁹.

BABOTA, BABOTAN, BABOTĂ. *Babota* este considerat de Tomici, Andronache variantă a lui *Babotă*, pe care-l derivă din n. fam. *Baba*, cu suf. *-otă*⁵⁰. Numele se întâlnește în toate regiunile: *Babota* (107: 72-MM, 6-BH, 6-GL, 6-HG, 4-CS, 4-MS, 3-AR, 3-CJ etc.), *Babotă* (115: 80-GL, 10-MM, 7-SV, 4-CT, 4-OT, 3-CS etc.). Nu excludem posibilitatea ca în multe cazuri explicația de mai sus să fie justă⁵¹, dar în Banat și regiunile limitrofe este sb. *Babota* < *bab* + *-otă*⁵². Din limbile slave a ajuns și la maghiari⁵³. De la *Babota*, *Babotă*, cu suf. *-an*, s-a format și n. fam. *Babotan* (14-SM, 3-MM).

BABOU, BABOV. *Babov* (6-DJ) = bg. *Bábov*. *Babou* (8-PH) < *Bábov*.

⁴⁰ Vezi Kázmér, 1993.

⁴¹ Vezi Suci, 1967: 60.

⁴² Vezi Kiss, 1988

⁴³ Iordan, 1983.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Pașca, 1936: 165–166; Iordan, 1983; Tomici, Andronache, 2005.

⁴⁶ vezi Pascu, 1916: 287–288.

⁴⁷ Vezi Kázmér, 1993.

⁴⁸ Tomici, Andronache, 2005.

⁴⁹ Vezi și Băcescu, 1961: 32.

⁵⁰ Tomici, Andronache, 2005.

⁵¹ Pentru suf. *-otă*, vezi Dinu, 1999 : 419–423.

⁵² Grković, 1977.

⁵³ Vezi Murádin, 2005:139.

BABRIC (60: 24-BH, 24-TM, 8-CJ, 4-CS) = ceh. *Babřik*⁵⁴. De la cehi a ajuns și la maghiari⁵⁵.

BABRICOV (13: 5-PH, 3-B, 2-AB, 2-BR, 1-MM) < bg. *Bšbrekov*.

BABȘAN (13-TM) < *băbșean* [băbșan] ‘persoană originară din Babșa TM’⁵⁶.

BABUCEA, BABUCI, BABUCIU, BĂBUCI. Tomici, Andronache consideră că *Babuciu* provine din „*băbucă* dim. de la *babă* și suf. *-iu*”⁵⁷. Iordan derivă pe *Băbuciu* din „*babă*, cu suf. *-uci*”⁵⁸. După părerea noastră, *Babucea* (22: 14-GJ, 6-B, 2-BZ), *Babuci* (10: 5-B, 5-BZ), *Babuciu* (94: 51-VL, 9-DJ, 8-BV, 6-B, 6-TM, 5-AG, 4-TL, 3-BC, 2-MS), *Băbuci* (18-BC) trebuie raportate la bg. *Babukčiev*.

BABUREA, BABURU. *Baburu* (22: 13-TR, 5-B, 2-AB, 2-OT) < bg. *Babur*, absent din Ilčev, < bg. dial. *babur* ‘melc’ sau ‘om mascat’. De la acesta Ilčev derivă pe *Baburov* și *Baburski*. *Baburea* (35-TR) este un derivat de la *Baburu*, cu suf. *-ea*.

BABUS, BABUȘ, BĂBUȘ, BĂBUȘI. Iordan consideră că *Babuș* este „același cu *Baboș*”, iar *Băbuș* provine din „*babă*, cu suf. diminutival *-uș*”⁵⁹. Această ultima explicație e reținută de Tomici, Andronache pentru ambele forme⁶⁰. *Băbuș* (447: 358-M, 65-B, 33-ML, 20-T, 8-D, 1-BNT, 1-CR, 1-O) și *Babus* (37: 19-B, 7-D, 5-M, 5-ML, 1-T), *Babuș* (143: 55-M, 42-ML, 30-D, 6-O etc.), *Băbuși* (61: 57-AG, 3-VL, 1-BV) < bg. *Babuș* < dial. *babuș* ‘pelican’ (vezi Ilčev s. v. *Babușev*). Grafia *Băbuși* arată pronunțarea moale a lui *ș*. În Transilvania, *Babus* (1-BV), *Babuș* (3-BV, 2-AR, 1-BH), *Băbuș* (14-BV, 6-CV), *Băbuși* (1-BV), poate fi magh. *Babus*, nume laic⁶¹.

BABUȘANU, BĂBUȘANU. După Tomici, Andronache, numele provine de la *băbușan* ‘persoană originară din Băbușa VS’⁶². Explicația este, desigur, valabilă pentru unele nume din Moldova, în special pentru cele din VS și județele învecinate: *Babușan* 52: 38-ML (17-IS, 11-VS, 7-NT, 2-GL, 1-BC), 4-D, 4-T (2-BV, 2-HD), 3-B, 2-CR (AR), 2-M (IL), 1-BNT (TM), *Băbușanu* 140: 98-ML (35-NT, 30-VS, 25-BC, 8-GL), 23-T (18-BV, 5-HD), 7-M (4-IL, 1-BZ, 1-CL, 1-PH), 6-D, 3-B, 3-BNT. Pentru celelalte părți ale țării, este vorba de un derivat de la n. fam. *Băbuș* (v. supra).

BACA, BACĂ, BAKA. După Iordan și Tomici, Andronache, numele *Baca*, *Bacă* provine din gr. *Bakas*⁶³. Forma *Baca* a fost atestată la 327 de persoane (94-B, 78-O, 72-T, 35-ML, 31-M, 10-BNT, 6-D, 1-CR, iar forma *Bacă*, la 114 (68-M: 47-PH, 9-TR etc.), 15-T, 11-D; 8-B; 6-O, 3-BNT; 3-ML). Pentru Muntenia, trebuie avut în vedere în primul rând bg. *Baka*, femininul (neatestat de Ilčev, al) lui *Bako*, pentru Transilvania (*Baca*: 44-SB, 11-MS, 10-BV, 4-AB, 2-HD, 1-CV; *Bacă*: 8-BV, 6-SB, 1-HD) și Moldova (*Baca*: 23-IS, 8-BC, 2-GL, 2-VS; *Bacă*: 2-VS, 1-BC), magh. *Baka* (226: 119-CV, 26-HG, 19-BH, 16-TM, 11-CJ, 7-CS, 7-MS etc.) (< *Baka*, nume laic)⁶⁴, iar pentru Banat, sb. *Báka* (< *baka* ‘bunică; băbuță’⁶⁵).

⁵⁴ Vezi Svoboda, 1964: 178.

⁵⁵ *Ibidem*, 138.

⁵⁶ Cf. și Dănilă, 2012: 68.

⁵⁷ Tomici, Andronache, 2005.

⁵⁸ Iordan, 1983.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ Tomici, Andronache, 2005.

⁶¹ Vezi Kázmér, 1993.

⁶² Tomici, Andronache, 2005.

⁶³ Iordan, 1983; Tomici, Andronache, 2005.

⁶⁴ Vezi Kázmér, 1993.

⁶⁵ Tomici, 2006.

BACAI, BAKAI, BAȚAI, BACZAI. Forma *Bacai* întâlnită în Dobrogea la o persoană este explicată de Tomici, Andronache din „*tc. bakaya* ‘ruină’; ‘resturi’; ‘recrut’⁶⁶. Ea mai apare la 9 persoane: 4-TM, 3-AR și 2-SM. Dacă e grafia originală, atunci e vorba de magh. *Bacai* (< *bacai* ‘persoană originală din Baca [= rom. Bața] CJ’), întâlnit și în grafia maghiară *Baczai* (52: 39-MM, 7-BH, 5-HD, 1-SM) sau românească *Bațai* (18: 8-GJ, 4-HD). Poate fi vorba și de o grafie cu *c* românesc a magh. *Bakai* (405: 211-SJ, 44-TM, 27-CL, 26-BH, 23-HG, 18-AR, 17-MS, 11-HD, 8-AB, 5-MM etc.), *Bakay* (5: 4-TM, 1-MS), care provine din *bakai* ‘persoană originală din localitatea Baka (Ungaria) sau Bakó (Ucraina)’ ori din *bákai* ‘persoană originală din localitatea Báka (Ungaria) sau Bákó [= Bacău BC]’⁶⁷.

BACAINȚAN, BACAIȚAN, BĂCĂIȚAN. *Bacaintan* (12: 5-AB, 5-B, 1-CJ, 1-VS), *Bacaițan* (8: 4-AB, 3-SB, 1-BV), *Băcăițan* (120: 82-AB, 16-SB, 13-BV etc.) < *băcăițan* ‘persoană originală din Băcăiți AB’.

BACALIN (10: 5-GJ, 5-TL) este explicat de Tomici, Andronache din „*bacal* și suf. *-in*”⁶⁸. Nu poate fi vorba de un derivat pe terenul limbii române, pentru că „derivatele substantivele” cu acest sufix „sunt numai feminine”⁶⁹. În ultimă instanță, numele provine din bg. *bakálin* ‘băcan’.

BACANCIOS, BAKANCSOS, BOCANCIOS, BOCONCIOS. *Bacancios* (22: 13-SM, 9-BH), *Bocancios* (16: 7-AR, 5-BH, 4-SM), *Boconcios* (40: 28-SM, 5-B, 4-BH, 3-SJ) = magh. *Bakancsos* (7: 4-SM, 3-AG) (< *bakancsos* ‘infanterist’), scris parțial cu litere românești.

BACARIN (8: 6-B, 1-HD, 1-DJ) este un nume bulgar, absent din Ilčev, derivat cu suf. *-in* de la aceeași bază *bakar* ‘vită cornută’, ca *Bakarov, Bakarski*.

BACARU (18: 16-B, 2-IL) este românizarea bg. *Bakarov*. Pentru bg. *-ov* > rom. *-u*, vezi *Bacâru*.

BACĂRU este explicat de Iordan din „*tc. bacîr* ‘aramă; arămiu’⁷⁰. Numele a fost înregistrat la 38 de persoane (22-IL, 5-BC, 3-B, 3-BR, 3-DJ, 2-CL). Este vorba de românizarea bg. *Bacšrov*. După cum preciza Graur, „numele bulgărești sânt poate cele mai ușor de românizat. Ele se termină de cele mai multe ori în *-ov* sau *-ev*. Fiind lăsată la o parte consoana finală, numele în *-ov* devin în românește în *-u* (căci *o* neaccentuat se pronunță în bulgărește foarte aproape de *u*): *Dikov* devine *Dicu*, *Lekov* > *Lecu*, *Milkov* > *Milcu*...”⁷¹.

BACE, BACEA, BACIA, BACSA. *Bace* (7: 4-MM, 2-SM, 1-TM), *Bacea* (210: 92-SB, 52-BN, 28-MM, 13-B, 9-BV, 4-AB, 4-AG, 3-CL, 2-MS, 1-AR, 1-DJ, 1-GL), *Bacia* (29: 9-HD, 8-MM, 6-BN, 2-PH, 2-SM, 1-DJ, 1-SV) provin, în funcție de provincii, din magh. *Bacsa* (71: 34-MM, 12-BH, 12-TM, 6-HG, 4-SM etc.) (< *bacsa* ‘baci’)⁷² sau bg. *Bača*⁷³.

BACEAN, BĂCEAN. *Bacean* (18: 13-HD, 2-B etc.), *Băcean* (98: 67-HD, 9-MH, 5-TM, 4-B, 3-CJ, 3-DJ, 3-TR etc.) < *băcean* ‘persoană originală din Bacea HD sau Baci CJ ori Baci TR’⁷⁴.

⁶⁶ Tomici, Andronache, 2005.

⁶⁷ Vezi Kázmér, 1993.

⁶⁸ Tomici, Andronache, 2005.

⁶⁹ Pascu, 1916: 206.

⁷⁰ Iordan, 1983.

⁷¹ Graur, 1965: 97.

⁷² Cf. și Iordan, 1983.

⁷³ Vezi Ilčev, 1969.

⁷⁴ Vezi și DGDS.

BACEANU, BĂCEANU, BĂCIANU. *Baceanu* (43: 14-B, 7-TR, 4-GR, 3-CL, 3-CT, 3-OT), *Bacianu* (11: 6-B, 2-CL, 2-GR, 1-BT), *Băceanu* (87-DJ, 66-B, 66-TR, 63-BZ, 45-GR, 28-OT, 20-CL, 17-IL, 11-PH, 10-GL etc.), *Băcianu* (28: 7-MH, 7-PH, 4-CL, 3-BZ, 2-BT, 2-GR, 2-IL, 1-DJ) provine din *băcean* ‘persoană originară din Bacea OT sau din Baci TR’⁷⁵ ori este derivat din n. fam. *Baciu* (28256).

BACEVARU, BACIOVARU. *Bacevaru* 10 (6-B, 4-CL), *Baciovar* 5 (3-CL, 2-IL) < **bacevar* ‘locuitor originar din localitatea Bačevo (Bulgaria)’.

BACH (168: 83-TM, 28-B, 19-PH, 7-TR, 6-BR, 5-MS, 4-VR, 4-VS etc.) e un nume germ.⁷⁶.

BACHER, BACKER, BAKER. *Bacher* (30: 10-TM, 8-SB, 3-CJ, 3-HD, 3-PH etc.), *Backer* (16: 8-IS, 4-DB, 2-AR, 2-TM), *Baker* (8: 3-TM, 2-B, 2-IS, 1-SM) = germ. *Bäcker*⁷⁷.

BACHES, BACHIȘ, BACIȘ, BACOS, BAKOS, BAKOȘ, BOCHIS, BOCHIȘ, BOCIȘ, BOCOS, BOKOS, BOKOȘ. *Bachiș* este derivat de Iordan DNFR de la *Bacu*, cu suf. *-iș*. Forma aceasta apare la 98 de purtători (88-BN, 8-AR, 2-MM). După părerea noastră, *Bachiș* ca și *Baches* 38 (18-B, 12-BH, 4-PH, 3-AR, 1-HD), *Baciș* 123 (117-AR, 3-B, 2-TM, 1-SM), *Bochis* 57 (21-BH, 16-CJ, 6-B, 5-AR, 4-TM, 3-MS, 2-SM), *Bochiș* 1288 (528-CJ, 432-BH, 77-AR, 67-TM, 24-CS, 20-MS, 18-CT etc.), *Bociș* 11 (9-BH, 2-AR), *Bocoș* 587 (412-CJ, 44-HD, 27-BN, 26-MS, 24-BC, 18-BV etc.), *Bokos* 24 (6-BV, 5-CJ, 3-MM, 3-MS, 2-BH etc.), *Bokoș* 13 (2-AB, 2-CJ, 2-CS, 2-CT, 2-HD etc.), provine din magh. *Bakos* 1308 (364-MS, 361-HG, 130-CJ, 116-SM, 108-TM, 64-AR, 59-BH, 16-MM etc.), scris și *Bakoș* (474: 284-AR, 39-TM, 29-CJ, 28-MS, 16-BH, 14-B, 14-HD, 14-MM, 8-AB, 8-BC, 7-NT etc.), *Bakoș* 198 (42-AR, 42-TM, 33-MS, 17-SM, 14-BH, 10-CJ, 10-MM etc.), < *bakos* ‘muncitor care lucrează la presa de ulei’, ‘teasc de ulei’⁷⁸. Pentru formele cu *Bo-*, trebuie avut în vedere și magh. *Bokos*, un derivat de la n. fam. *Bok*, cu suf. *-os*⁷⁹. Iordan îl identifică greșit pe *Bocoș* cu *Bocaș*, pe care-l explică din magh. *bakós* ‘sperietoare’ sau din n. top. *Boca* (cu suf. toponimic *-aș*)⁸⁰. În DNFR, *Bocaș* nu apare. Tomici, Andronache derivă pe *Bochiș* de la n. fam. *Boc*, *Boca*, cu suf. *-iș*. Litera *i* din formele *Baciș*, *Bociș* trebuie citită *î*.

BACHIN (32: 29-TM, 3-MM) < sb. *Bakin*⁸¹.

BACICA, BACICĂ, BĂCICA, BĂCICĂ. Pentru Iordan, *Bacica* este „ung. *bácska* ‘fratele mai mare; (termen de adresare) nene, bade’⁸². Nu știm să fie atestat asemenea n. fam. maghiar. *Bacica* (54: 24-IS, 16-B, 6-MS, 5-BN, 2-TR, 1-CS), *Bacică* (8: 6-VS, 1-CJ, 1-TR), *Băcica* (9: 6-TR, 2-VS, 1-AG), *Băcică* (61: 22-OT, 12-VS, 10-TR, 8-AG, 4-IS etc.) provin din *băcică*, diminutiv al lui *baci*⁸³.

BACICO, BACSKO. *Bacico* a fost înregistrat la 64 de persoane (34-SV, 27-B, 3-HD). În SV și HD ar putea fi vorba de ung. *Bacskó* (scris *Bacsko* 33: 22-MS, 9-

⁷⁵ Cf. și DGDS.

⁷⁶ Vezi Fleischer, 1968: 114, 134.

⁷⁷ *Ibidem*, 8, 9, 139.

⁷⁸ Vezi Kázmér, 1993.

⁷⁹ Vezi Murádin, 2005: 82.

⁸⁰ Iordan, 1983.

⁸¹ Vezi Grković, 1977.

⁸² Iordan, 1983.

⁸³ Vezi MDA.

CJ, 2-CV), un derivat de la *Bács*⁸⁴, iar în București, de bg. *Báčko*, neadaptat limbii române, un derivat de la *Bačo*⁸⁵.

BACIN, BACINSKI. *Bacinski* este derivat de Iordan și Tomici, Andronache din *Baciu* cu suf. sl. *-inski*⁸⁶, lucru imposibil pentru că suf. *-inski* nu există în românește. Numele a fost înregistrat la 250 de purtători: 111-ML, 45-MR, 35-T, 25-B, 10-BNT, 9-CR, 7-M, 4-D și 4-O. Provine din bg. *Báčinski*, despre care Ilčev se întreabă dacă e un derivat de la *Bača*. După părerea noastră, e derivat cu suf. *-ski* de la *Bacin*, absent din Ilčev, dar real, după cum demonstrează onomastica din țara noastră, unde *Bacin* apare la 19 purtători (10-VL și 9-PH). Acesta este un derivat, cu suf. *-in*, de la *Bača*. Pentru derivate bulgărești în *-in* de la nume feminine⁸⁷.

BACIO, BACSO, BACSÓ. *Bacio* (42: 20-BH, 8-SM, 4-BN, 4-SJ, 2-MM etc.), *Bacso* (321: 76-BH, 70-BV, 51-CJ, 31-CV, 21-HG, 19-SM, 18-MS, 15-AB etc. = magh. *Bacsó* < *bacsó* ‘baci’.

BACIUCA, BACIUČĂ, BĂCIUCĂ. *Baciuca* (12: 10-B, 1-BC, 1-VR), *Baciučă* (7: 3-BC, 3-VR, 1-VS), *Băciucă* (42: 16-BC, 8-VR, 8-VS, 5-B, 4-VL, 1-HD) < *băciucă*, diminutiv de la *baci*.

BACIUNĂ (61-CS) < sb. *Báčun*, un derivat de la „*Báč(a)* + *-un*⁸⁸, *Báčúna*⁸⁹.

BACIUȚ, BĂCIUȚ. *Baciuț* (14: 12-T, 2-BNT), *Băciuț* (32: 30-T, 2-BNT) < **băciuț*, diminutiv de la *baci*, sau (mult mai probabil) de la n. fam. *Baci(u)*.

BACIVAN (35-TM) = sb. *Báčvan* „< *Báčvanin* < n. top. *Báčva* și suf. compus *-anin*”⁹⁰.

BACLEA este explicat de Tomici, Andronache de la „tc. *bakla* ‘bob’, ‘inel’ și suf. *-ea*”⁹¹. Numele a fost înregistrat la 36 de purtători (18-B, 4-BC, 4-GL, 3-VS, 2-IS, 1-CJ, 1-HD, 1-PH, 1-TL, 1-VR). Ar putea fi o formă grafică pentru *Băclea* < bg. *Băklev*. Pentru bg. *-ev* > rom. *e* > (+ *-a*) *-ea*, cf. „*Delcea* < *Delcev*, *Ganea* (< *Ganev*), *Găncea* < *Găncev* [...]”⁹².

BACLOV este înregistrat de Iordan fără explicație etimologică⁹³. Forma a fost înregistrată la 5 persoane (4-VL, 1-IS). După părerea noastră, este o formă grafică în loc de *Băclov* = bg. *Băklov*.

BACO, BAKO. Forma *Baco* este atestată la 61 de purtători (42-T, 7-O, 6-M, 3-SM, 3-CS), iar *Bako*, la 2278 (1752-T, 285-CR, 161-MR, 54-BNT, 10-B, 10-ML, 5-O, 2-D, 1-M). În Muntenia și Oltenia poate fi vorba de bg. *Báko* (neadaptat), scris, în cazul primei forme, cu *c* românesc. În rest, e vorba de numele maghiare *Bakó* < *bakó* ‘măcelar’, ‘călău, găde; ucicaș’ și, mai puțin probabil, *Baka* (< *Baka*, nume laic) (vezi Kázmér).

BACOCI, BACOCIU. *Bacoci* (10: 6-MM, 4-SJ), *Bacociu* (34: 30-CJ, 4-SB) < magh. *Bakocs* sau *Bakocsi*⁹⁴.

⁸⁴ Vezi Kázmér, 1993.

⁸⁵ Vezi Ilčev, 1969.

⁸⁶ Iordan, 1983; Tomici, Andronache, 2005.

⁸⁷ Vezi Ilčev, 1969: 33.

⁸⁸ Vezi Grković, 1977.

⁸⁹ Vezi Tomici, 2006.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ Tomici, Andronache, 2005.

⁹² Graur, 1965:97.

⁹³ Iordan, 1983.

⁹⁴ Vezi Kázmér, 1993.

BACOE, BACUE. *Bacoe* (9-AG), *Bacue* (13-AG) < bg. *Bakoev* (vezi Ilčev s. v. *Bakoj*)⁹⁵.

BACOI, BACOIU. *Bacoi* (131: 77-BC, 24-B, 10-GJ, 9-BV, 6-CS, 3-GR, 2-HD), *Bacoiu* (59: 40-BC, 7-CS, 5-B, 4-SV, 3-VS) < bg. *Bakoj*, un derivat de la *Bak(o)*, cu suf. *-oj*⁹⁶.

BACONI (14: 6-B, 6-CV, 2-HG) = magh. *Bakonyi* (57: 26-TM, 10-SM, 8-AR, 4-BH, 4-HD etc.) < *bakoni*, *bakonyi* ‘persoană originară din Bakony, Bakonya’, Bakony fiind localitate în Ungaria, iar *Bakonya*, localități în România (= rom. Bochia AR) și Ungaria.

BACOȘCĂ, BACUȘCA, BACUȘCĂ. *Bacoșcă* este înregistrat de Iordan fără explicație etimologică⁹⁷. Tomici, Andronache îl compară cu „ung. *Bacos* [corect: *Bakos*]” și „rom. *Bacoș*”⁹⁸. Numele se întâlnește la 360 de persoane (282-NT, 20-BV, 15-B, 9-CT, 8-IS, 7-BC, 6-HD, 4-TM etc. Ar putea fi vorba de românizarea ung. **Bakoska*, un derivat, cu suf. *-ka*, de la *Bakos*, ca *Antalka* < *Antal*, *Baláska* < *Balás*, *Gáborka* < *Gábor*, *Jánoska* < *János*, *Lajoska* < *Lajos*⁹⁹. După părerea noastră, *Bacușca* (52: 45-IS, 4-VR, 1-B, 1-BV, 1-CT) și *Bacușcă* (75: 40-IS, 25-NT, 8-VR, 2-CT) sunt variante ale aceluiași cuvânt. Tomici, Andronache derivă pe *Bacușcă* din „*Bacu* și suf. dim. *-ușcă*”¹⁰⁰.

BACOȘI (537: 418-BH, 41-SM, 21-SJ, 17-AR, 13-TM, 8-CS etc.) = magh. *Bakosi* < n. fam. *Bakos* + suf. patronimic *-i*¹⁰¹.

BACOTIU (7: 4-CJ, 3-BN) = magh. *Bakóci* < *bakóci*, variantă a lui *bakócai* ‘persoană originară din Bakóca (Ungaria)’.

BACOV este explicat greșit de Tomici, Andronache din n. top. *Bacova* TM¹⁰². Numele a fost înregistrat la 67 de persoane (33-B, 8-DJ, 6-MH, 6-OT, 4-CT, 4-TM, 3-GJ, 3-IL). Provine din bg. *Bákov*¹⁰³.

BACRĂU, BACREU, BACRO, BACRU, BAKRĂU, BAKRO, BĂCRĂU. *Bacrău* este considerat de Tomici, Andronache ca format „probabil” din „*bac* și *rău*”¹⁰⁴. Forma aceasta apare la 840 de persoane (309-HD, 145-BT, 107-SV, 61-BH, 47-NT, 32-AB, 27-BV, 21-CT, 17-B, 12-TM etc.), *Bacreu*, la 5 (3-AR, 2-SV), *Bacro*, la 56 (42-BH, 7-TM, 6-AR, 1-IS), *Bacru*, la 17-BV, *Bakrău*, la 19-BH, *Bakro*, la 91 (85-BH, 6-SM), iar *Băcrău* la 6 (3-CT, 2-BT, 1-SV). E vorba de n. fam. magh. *Bakró*¹⁰⁵.

BACSADI (64: 35-SJ, 14-BH, 9-SM, 4-HD, 2-BV) = magh. *Bacsádi*¹⁰⁶.

BACȘAN (7-TM) e un derivat, cu suf. *-an*, de la n. fam. *Bacșa* (15-TM, 1-DJ).

BACTĂR, BACTER, BAKTER, BOCTAR, BOCTER. *Bactăr* (8-BH), *Bacter* (147: 124-BH, 8-TM, 7-HD, 4-CS, 3-B, 1-Ar), *Boctar* [citește: *Boctăr*] (5-AR), *Bocter* (6-AR) = magh. *Bakter* (23: 15-BH, 4-BV, 3-CT, 1-BT) < *bakter* 1. ‘cantonier’; 2. ‘paznic de noapte’ (< germ. *Wachter*).

⁹⁵ Pentru bg. *-ev* > rom. *-e*, vezi Graur, 1965: 97.

⁹⁶ Vezi Ilčev, 1969.

⁹⁷ Iordan, 1983.

⁹⁸ Tomici, Andronache, 2005.

⁹⁹ Vezi Murádin, 2005: 94. Pentru magh. *-o* > rom. *-ă*, vezi Király, 1990: 140.

¹⁰⁰ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁰¹ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁰² Tomici, Andronache, 2005.

¹⁰³ Vezi Ilčev, 1969, s. v. *Báko*.

¹⁰⁴ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁰⁵ Vezi Murádin, 2005: 147.

¹⁰⁶ *Ibidem*, 97.

BACUI, BĂCUI. *Bacui* (22: 11-GJ, 4-MH, 3-B, 2-TM, 1-BV, 1-VL), *Băcui* (25: 11-MH, 7-TM, 6-GJ, 1-CS) < *băcui* ‘nume dat românilor din Banat’, ‘(Banat) poreclă dată românilor din unele regiuni muntoase din Banat’¹⁰⁷.

BACZ, BATZ, BAȚ. *Bacz* (55: 49-CV, 3-BZ, 2-BV, 1-B), *Batz* (11: 7-BH, 4-SB), *Baț* (11: 9-BH, 1-CJ, 1-VS) e un nume maghiar, format din *Ba-* (< *Balázs* sau *Bálint*), cu suf. *-c*¹⁰⁸.

BACZANYI, BACZONI, BACZONY. *Baczanyi* (16: 10-HG, 6-OT), *Baczoni* (156: 67-HG, 22-BH, 20-CV, 17-TM, 13-MS, 6-AB, 5-CJ etc.), *Baczony* (7-HD), nume maghiar, ortografiat oficial *Baconi* (< *baconi* ‘persoană originară din *Bacon*’)¹⁰⁹.

BACZO (81: 32-SJ, 20-HR, 10-CV, 9-BV, 5-MM etc.) = magh. *Bacó/Baczó*, nume format din *Ba-* (< *Balázs* sau *Bálint*), cu suf. *-c*¹¹⁰.

BADALACHE, BADALACHI, BĂDĂLACHE. *Bădălache* este derivat de Tomici, Andronache din n. fam. *Bădălan* și suf. *-ache*¹¹¹. În realitate, *Badalache* (55: 41-SV, 6-CT, 5-B etc.), *Badalachi* (21: 12-BV, 5-SV, 4-CT), *Bădălache* (11: 9-AG, 1-CT, 1-SV) provine din *Badale(a)*.

BADALAU, BĂDĂLAU. După ce afirmă că *Bădălău* „pare a fi o variantă” a lui *Bădălan*, Iordan compară numele cu *bodârlău* ‘cufundar, lișiță’¹¹². A fost înregistrat la 344 de persoane (124-GR, 109-B, 45-MH, 42-Ph, 8-HD, 4-CL, 3-CS, 3-TR etc.). Evident că *Badalau* (20: 8-GR, 5-MH, 4-B, 3-CS) este același nume. După părerea noastră, este împrumutat din bg. *Badalov* sau derivat românesc, cu suf. *-ău*, de la n. fam. *Badale(a)*.

BADALĂ, BADALE, BADALEA, BADALI, BĂDALĂ, BĂDALIA, BĂDĂLĂ. *Badale* este derivat de Tomici, Andronache din prenumele masculin „*Bad* și suf. *-ale*”, sufix care nu există în limba română¹¹³, iar *Badalea* este comparat de Iordan cu *Badalac*¹¹⁴. După părerea noastră, *Badale* (290: 219-CS, 18-BT, 16-IS, 11-NT, 3-GJ, 3-SB, 3-TM, 2-CT, 2-PH etc.) provine din bg. *Badalev*, absent din Ilčev (cf. *Badalov*). Din *Badale* au rezultat *Badală* (7: 6-VS, 1-HG), *Bădală* (67: 65-AG, 1-B, 1-GJ), *Bădălă* (12: 9-DJ, 2-HD, 1-B), (cu suf. *-a*) *Badalea* (57: 42-GJ, 7-IS, 3-BT, 2-DJ etc.), *Bădălia* [= *Bădalea*] (8: 4-IS, 3-TM, 1-BT), (prin închiderea lui *-e* la *-i*) *Badali* (11: 9-SV, 2-B).

BADALITA, BĂDĂLIȚĂ. *Badalita* (6: 4-B, 1-CS, 1-SV), *Bădăliță* (27: 15-SV, 5-NT, 4-B, 1-BT) este un derivat, cu suf. *-iță*, de la *Badale* (*Badali*).

BADANA, BĂDANA, BĂDANĂ. *Badana* (34: 15-B, 13-GR, 3-IS, 2-BH, 1-BV), *Bădana* (67: 63-GR, 2-B, 2-BH), *Bădană* (12-GR), *Budană* (43: 41-DJ, 2-OT) < *bădană* (var. *budană*) ‘putină mare, butoi mare’¹¹⁵, ‘ladă mare în care se păstrează porumbul’ (fostul raion Râmnicu Vâlcea)¹¹⁶.

BADANACHE (21: 18-B, 3-GR) < n. fam. *Badan(ă)*, *Bădan(ă)*, cu suf. *-ache*.

BADAR (107: 55-SM, 30-BH, 22-MM) = magh. *Badár* < *badár* ‘frumos, fercheș, arătos, mândru’.

¹⁰⁷ CADE.

¹⁰⁸ Muradin, 2005: 87.

¹⁰⁹ Kázmér, 1993.

¹¹⁰ Muradin, 2005: 87.

¹¹¹ Tomici, Andronache, 2005.

¹¹² Iordan, 1983.

¹¹³ Tomici, Andronache, 2005.

¹¹⁴ Iordan, 1983.

¹¹⁵ DGDS.

¹¹⁶ LRg II 19.

BADĂU, BADO, BĂDAU, BĂDĂU. Iordan DNFR explică numele *Bădău* din *bădău* ‘un lemn cu care se sfarmă cașul’, iar Tomici-Andronache OD, care dau și varianta *Badău*, din n. fam. „*Băda* (< *Bade*) și suf. -ău”. Forma (grafică) *Badău* apare la 58 de persoane (11-AR, 9-HD, 8-TM, 7-AB, 5-B, 5-CS, 5-IS, 3-CJ etc.), *Bado*, la 8 (CJ), *Bădau*, la 19 (4-TM, 3-CT, 2-AB, 2-AR, 2-DJ etc.), iar *Bădău*, la 944 (467-T, 173-CR, 104-BNT, 58-M, 50-D, 44-B, 39-O, 6-MR și 3-ML). Pentru *Badău*, *Bădau* și *Bădău* din Muntenia, Oltenia și Dobrogea, mai trebuie avut în vedere *bădău* ‘putinei’¹¹⁷ și, probabil, bg. *Bădov*, absent din Ilceș (cf. *Bădev*). *Badău*, *Bado*, *Bădau*, *Bădău* din celelalte provincii sunt forme provenite din ung. *Badó*. N-ar fi exclus ca printre formele în -ău din diferitele părți ale țării să fie și derivate cu suf. -ău de la *Bad*, *Bada*, *Băd*, *Băda*, *Bădă*.

BADECI, BĂDECI, BĂDECIU. Tomici, Andronache derivă acest nume din n. fam. „*Băde* (< *Bade*) și suf. -ci”¹¹⁸, sufix inexistent în limba română. *Badeci* (73: 58-B, 3-Ct, 3-DJ, 3-TR, 2-VR etc.), *Bădeci* (209: 56-B, 56-TR, 25-GR, 22-AG, 11-CT, 10-BZ, 5-DJ etc.), *Bădeciu* (6: 5-VR, 1-BR) este un derivat de la *Bade(a)*, cu suf. -eci. Cf. *Comăneci* < *Coman*, *Ioneci* < *Ion* etc.

BADELE (21: 9-DJ, 8-B, 2-TM, 1-GJ, 1-SV) cf. bg. *Bádel*, *Bádelov*.

BADET, BADEȚ, BĂDEȚI. *Badet* (11: 8-B, 2-AG, 1-CS), *Badeț* (8: 4-MH, 3-CS, 1-HD) și *Bădeți* (29: 21-MH, 6-B, 1-DJ, 1-TM) sunt forme grafice ale lui *Bădeț* (213: 175-MH, 14-B, 8-CS, 8-TM, 6-AG, 2-HD), bine explicat de Iordan din *Badea* (sau *Badiu*), cu suf. diminutival -eț¹¹⁹.

BADETOIU, BĂDEȚOIU. *Badetoiu* (26-B), *Bădețoiu* (29: 22-OT, 7-B) este derivat de la n. fam. *Bădeț*, cu suf. -oi.

BADEU, BĂDEU. Forma *Badeu* apare la 28 de persoane, dintre care 22 din Transilvania (9-BV, 7-HD, 4-MS, 2-BN), 4 din Banat (TM), 1 din Muntenia (B) și 1 din Crișana (BH), iar *Bădeu*, la 86 de persoane, dintre care 56 din Transilvania (49-MS, 4-BN, 3-BV), 11 din Muntenia (PH), 7 din Crișana (BH) și 5 din Banat (4-CS, 1-TM). *Badeu*, *Bădeu* din Transilvania, Banat, Crișana provine din magh. *Badó*, iar *Badeu*, *Bădeu* din Muntenia, din bg. *Bšdev*¹²⁰.

BADI este explicat de Tomici, Andronache de la „*Bădie* < dim. de la *Bade*”¹²¹. Numele a fost înregistrat la 232 de persoane. În Oltenia (78: 55-DJ, 14-VL, 6-GJ, 3-OT), Muntenia (10: 8-AG, 2-B, 2-IL) și Dobrogea (1-CT) este bg. *Badi*, iar în Transilvania (112: 91-CV, 9-HD, 6-SB, 4-MS, 2-HG), Maramureș (18), Crișana (8: 6-Ar, 2-SJ) și Moldova (3-IS) este magh. *Badi* < *badi*, variantă a lui *badai* ‘persoană originară din localitatea *Bada* sau *Badó*’¹²².

BADICEANU, BĂDICEANU. *Bădiceanu* este explicat de Iordan de la n. top. *Bădicea* AG (și comparat cu Bădiceni, sat unificat la 17 februarie 1968 cu satul Mălureni AG)¹²³, iar de Tomici, Andronache, de la *Bădic*, cu suf. -eanu¹²⁴. *Badiceanu*

¹¹⁷ Vezi DGDS.

¹¹⁸ Tomici, Andronache, 2005.

¹¹⁹ Iordan, 1983.

¹²⁰ Pentru magh. -a- neaccentuat > rom. -a-, vezi Király, 1990:107, pentru magh. -a- neaccentuat > rom. -ă-, vezi *ibidem*, 108, iar pentru magh. -ó > rom. -eu, vezi *ibidem* 143. Pentru suf. bg. -ev, rostit în unele graiuri bulgărești estice -ew, respectiv -eĀ > rom. -eĀ, vezi Pătruț, 2005:186.

¹²¹ Tomici, Andronache, 2005.

¹²² Vezi Kázmér, 1993.

¹²³ Iordan, 1983.

¹²⁴ Tomici, Andronache, 2005.

(77: 58-B, 6-IS, 3-BV, 2-PH etc.), *Bădiceanu* (553: 209-PH, 52-B, 51-AG, 46-BZ, 45-DB, 37-DJ, 32-CT, 21-BR, 13-BV, 12-TM, 6-BC, 6-CS, 6-GL etc.) este derivat cu suf. *-ean* și de la n. fam. *Bădică* 1456 (și *Badica* 213, *Badică* 91, *Bădica* 497) sau *Bădiță* 2235 (și *Badita* 197, *Badița* 45, *Badiță* 50, *Bădița* 941).

BADILEANU, BĂDILEANU. *Badileanu* (13-B), *Bădileanu* (25: 18-AG, 3-OT, 2-B, 1-BC, 1-VL) e un derivat, cu suf. *-ean*, de la n. fam. *Bădilă* 3152 (și *Badila* 121, *Bădila* 50).

BADILICI (5-B) este o formă grafică pentru *Bădilici*, un derivat, cu suf. *-ici*, de la n. fam. *Bădilă*.

BADILOIU, BĂDILOIU. *Badiloiu* (10: 9-B, 1-OT), *Bădiloiu* (20: 17-AG, 1-B, 1-DJ, 1-OT) este un derivat, cu suf. *-oi*, de la n. fam. *Bădilă*.

BADINECI, BĂDINECI. *Badineci* (24-B), *Bădineci* (38-B) este un derivat de la n. fam. *Badin(ă)*, *Bădin(ă)*, cu suf. *-eci*.

BADINI, BĂDINI. *Badini* (11: 5-CS, 3-B, 3-TM), *Bădini* (14: 11-CS, 3-TM) poate fi magh. *Badini* (atestat de la 1579) < *badini* ‘persoană originară din localitatea Badin (Ungaria)’¹²⁵.

BADINSCHI (13: 6-CS, 5-HD, 1-AR, 1-TM) < bg. *Bádinski*.

BADIU, BADIUL, BĂDIU. Iordan explică pe *Badiu* din „*bádiu*, variantă lui *bade*”¹²⁶, iar Tomici, Andronache, din „*Bade* și suf. *-iu*”¹²⁷. Fără îndoială că sub această formă grafică, întâlnită la 5285 de persoane, se ascund nume cu accentuare și origine diferite. *Badiu* (1666-ML, 1648-T, 1176-M, 391-B, 259-D, 56-CR, 41-BNT, 40-O etc.), *Badiul* (16:10-CS, 3-B, 3-CT) provine și din bg. *Bádjo*¹²⁸.

Nu este exclus ca *Bădiu* (31: 5-AG, 5-BZ, 4-CJ, 3-PH, 2-B, 2-AR, 2-BR, 2-CV, 2-IL, 2-VR etc.) să nu fie o variantă a lui *Badiu*, ci să aibă corespondent, necunoscut de Ilčev, în bulgară (**Bádjo*). După Iordan, „pare a fi o variantă a lui *Bădâi* sau, mai probabil, un derivat în *-iu* de la *bade* (sau *Badea*)”¹²⁹.

BADON (71: 35-BH, 14-SM, 9-SJ, 4-HG, 4-TM, 3-HD, 1-GL, 1-B) este o greșeală în loc de (sau o variantă a lui?) *Bodon* (34: 23-SM, 4-B, 3-SJ, 2-BH, 1-BV, 1-CJ), nume de familie maghiar < *Bodon*, nume laic < *bodon* ‘vas din lemn sau metal; știubei, budăi’¹³⁰.

BADONEA, BODONE, BODONEA. *Badonea* (10-VR) este o greșeală în loc de (sau o variantă a lui?) *Bodonea* (275: 115-AR, 59-SM, 27-BH, 24-MS, 18-B, 9-MM, 6-CT, 6-TM, 5-PH etc.), pe care Iordan îl explică din magh. *bodóné* ‘doamna Bodó’¹³¹.

De fapt *Bodonea* este un derivat românesc, cu suf. *-a*, de la *Bodone* (83: 79-MM, 4-SM), care, la rândul lui, provine din magh. *bodóne*.

BADRAGAN, BĂDRĂGAN. *Badragan(u)* este derivat de Iordan din „n. top. *Bodrog* (Ardeal), cu suf. *-an(u)*”¹³². Ipoteza este preluată de Tomici, Andronache, unde

¹²⁵ Vezi Kázmér, 1993.

¹²⁶ Iordan, 1983.

¹²⁷ Tomici, Andronache, 2005.

¹²⁸ Cf. și Pătruț, 1984:100.

¹²⁹ Iordan, 1983.

¹³⁰ Vezi Kázmér, 1993.

¹³¹ Iordan, 1983.

¹³² *Ibidem*.

însă numele satului apare în forma greșită *Badrog*¹³³. În realitate, *Badragan* (366: 185-BT, 63-SV, 25-CT, 15-B, 15-HD, 13-BV, 12-IS, 12-TM, 11-VS etc.), *Bădrăgan* (212: 71-VS, 39-BT, 30-B, 23-CT, 8-SV, 7-PH, 6-BV, 6-HG, 5-HD etc.) < *bădrăgan* ‘persoană originară din Badragi SV (localitate vecină cu BT)’.

BADU, BĂDU. Tomici-Andronache OD explică numele *Bădu* din n. fam. „*Bade, Badea* și *-u* (< *-ul*)”. După părerea noastră, *Bădu* (42: 18-OT, 7-PH, 4-B, 4-CT, 4-IL, 3-SM, 1-BV, 1-DB) este o variantă a lui *Badu* (70: 25-DJ, 9-B, 7-BV, 4-AB, 4-OT, 3-BR, 2-CS, 2-CT, 2-DB, 2-SB, 2-VR, 2-VS etc.), care provine din bg. *Bado*.

BADUCU, BĂDUCU. *Băducu* este considerat de Iordan DNFR „diminutiv afectiv, cu suf. *-uc*, de la *bade*; cf. *bădiuc*”. *Baducu* (59: 56-B, 1-GL, 1-GR, 1-PH), *Băducu* (139: 40-BZ, 38-B, 31-TR, 17-PH, 4-GR, 3-IL, 2-GL, 2-VL, 1-BV, 1-CL) poate fi și un diminutiv, cu suf. *-uc*, de la *Badu, Bădu*.

BAE, BAEA, BAIA, BAIE. Iordan DNFR explică pe *Baie* de la „*baie* ‘mină’ sau, mai degrabă, *baie* (adj. fem.) ‘albă’ ”, iar Tomici-Andronache OD, de la „*baia* [sic!] ‘mină; baie’ ”. *Bae* (115: 34-DJ, 24-B, 13-GR, 12-DB, 10-OT, 8-AG, 5-MH, 5-TL etc.), *Baea* (8: 6-B, 2-TM), *Baia* (312: 103-TM, 61-B, 45-MS, 23-HD, 19-MH, 15-CT, 9-CL, 9-DJ, 5-BV etc.), *Baie* (57: 13-B, 12-DJ, 10-AG, 7-BH, 7-CS, 5-GR etc.) provine în Oltenia și Muntenia din bg. *Baja*, femininul lui *Bajo*¹³⁴, în Banat din sb. *Baja*¹³⁵, iar în Transilvania, din magh. *Baja*¹³⁶.

BAEF, BAEV. *Baef* (11: 10-TL, 1-BV), *Baev* (6: 5-B, 1-TL) sunt lucrate de Tomici, Andronache în articole separate și derivate de la n. fam. *Baia*, cu sufixele slave *-ef, -ev*¹³⁷. Nu e vorba de derivate românești, ci de bg. *Báev*¹³⁸.

BAERAN (7: 2-GL, 2-VR, 1-B, 1-NT, 1-OT) este un derivat, cu suf. *-an*, de la n. fam. *Baer* (100), *Baier* (244) sau *Baera* (11), *Baeră* (63).

BAEROV (9-B) = bg. *Báerov*.

BAESCU, BAIESC, BAIESCU, BĂESCU, BĂIESCU. *Baescu* (30: 10-B, 5-CT, 4-TM, 3-CS, 3-HD etc.), *Baiesc* (5-HD), *Baiescu* (19: 5-B, 5-HD, 4-IS, 3-TM etc.), *Băescu* (276: 61-VL, 59-BZ, 47-CT, 19-PH, 13-B, 12-HD, 9-DJ, 8-OT, 6-AG, 6-CS, 6-TM etc.), *Băiesc* (9-HD), *Băiescu* (37: 16-HD, 7-TM, 4-BZ, 3-OT etc.) < *Baia*¹³⁹, *Baie*, *Bai*, *Baiu*. Ipotezele după care *Băescu* e un derivat din „bg. *Bajo*, cu suf. *-escu*”¹⁴⁰, iar *Băiescu*, un derivat de la „*Băieș* și suf. *-escu*” [sic!] ¹⁴¹ sunt greșite.

BAGA. Iordan explică acest nume din germ. *Bagge* și-l compară cu *bagá* ‘carapace de broască țestoasă, din care se fac diverse obiecte’¹⁴². Se întâlnește la 147 de persoane (67-BV, 55-CV, 16-MS, 3-CS etc.). În CS poate fi și sb. *Baga*¹⁴³. În Transilvania este și magh. *Baga* < *Baga*, nume laic sau hipocoristic¹⁴⁴.

¹³³ Tomici, Andronache, 2005.

¹³⁴ Cf. și *Báev*: Ilčev, 1969.

¹³⁵ Vezi Grković, 1977.

¹³⁶ Vezi Kázmér, 1993.

¹³⁷ Tomici, Andronache, 2005.

¹³⁸ Vezi Ilčev s. v. *Bajo*.

¹³⁹ Cf. și Iordan, 1983.

¹⁴⁰ Iordan, 1983.

¹⁴¹ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁴² Iordan, 1983.

¹⁴³ Vezi Grković, 1977.

¹⁴⁴ Kázmér, 1993.

BAGALIN este comparat de Iordan cu bg. *Bagalijski*.¹⁴⁵ Se întâlnește la 11 persoane (5-CS, 3-VL, 2-SB, 1-GJ).

După părerea noastră, este o variantă a lui *Bacalin*, rezultată prin sonorizarea lui *c*.

BAGAMERI (74: 73-CJ, 1-HD) = magh. *Bagaméri* < *bagaméri* ‘persoană originară din *Bagamér* (Ungaria)’.

BAGDAT este explicat de Iordan și Tomici, Andronache de la Bagdad (capitala Irakului)¹⁴⁶. Numele se întâlnește la 17 persoane (11-B, 5-BZ, 1-CT). Credem că provine din bg. *Bagdátov* (vezi Ilčev).

BAGDI (78: 70-BH, 5-MS etc.) e nume maghiar < *bagdi* ‘persoană originară din *Bagd* (rom. *Bogda*) TM’.

BAGEA, BAGIA. Tomici, Andronache explică pe *Bagia* din „*abagiu* ‘abager’, comparându-l totodată cu *Bagiu*, tc. *baci* ‘soră’¹⁴⁷, n. fam. *Baghiu*, *Bigiu*, *Bîgiu*. *Bagea* (6: 3-B, 2-IS, 1-GL), *Bagia* (95: 71-CT, 19-TM, 3-IS, 1-BC, 1-SB) provine din bg. *Badža*, femininul, necunoscut de Ilčev, al lui *Badžo*, sb. *Bađa*¹⁴⁸.

BAGHI (40: 13-AR, 8-TM, 7-BV, 3-BN, 3-DB, 3-MH etc.) = mag. *Bágyi* < *bágyi* ‘persoană originară din *Bágy* (Ungaria)’.

BAGHIȚĂ este derivat de Tomici, Andronache din n. fam. „*Baghiu* și suf. dim. *-iță*”¹⁴⁹. Explicația este corectă dacă numele are accentul pe *i*. În schimb, dacă îl are pe *a*, poate fi vorba de *Bághiță*, variantă literalizată a pronunțării [báe-iță], care prin literarizare devine *Babiță* (vezi supra). Forma *bághiță* ‘pelican’ este înregistrată de Băcescu din Călărași CL¹⁵⁰.

BAGHIU este derivat de Tomici, Andronache, evident greșit, din n. fam. „*Bagia* și suf. *-iu*”¹⁵¹. Numele se întâlnește la 858 de persoane (452-NT, 153-MS, 46-VS, 41-BT, 37-AB, 24-CJ, 15-BV, 14-TM, 11-B, 9-BC, 8-IS, 7-CS etc.). În Muntenia (5-BR, 1-AG, 1-CL) și Dobrogea (7-CT) provine din bg. *Baghio* (vezi Ilčev s. v. *Báge*), iar în restul provinciilor este vorba de *Baghi* (vezi supra) + *-u*.

BAGHIUC (7: 4-DJ, 3-BT) este un derivat, cu suf. *-uc*, de la *Baghiu*.

BAGHIUȚ, BĂGHIUȚ. *Baghiuț* (8-NT), *Băghiuț* (12-NT) este un derivat, cu suf. *-uț*, de la *Baghiu*.

BAGI (188: 88-BH, 30-SM, 19-AR, 15-TM, 11-HG, 8-CJ etc.) e un nume maghiar, provenit din *bagi* ‘persoană originară din *Bag* (Ungaria)’¹⁵².

BAGIOI (7: 6-B, 1-VL) e un derivat, cu suf. *-oi*, de la *Bagiu*.

BAGIU, BĂGIU. *Bagiu* este explicat de Iordan din „*abagiu* = *abager*”¹⁵³. A fost înregistrat la 479 de persoane. În Muntenia (24-B, 3-PH, 2-BR) și Oltenia (3-MH, 1-GJ) ar putea fi bg. *Badžo*, în Banat (235: 127-TM, 108-CS), sb. *Bađu*¹⁵⁴ sau rom. *Badiu* [báđu], iar în Moldova (147: 121-BT, 11-SV, 9-IS etc.), Transilvania (57: 35-BV, 7-HD, 6-CJ etc.) și Crișana (6-AR, 1-BH), *Bagi* (vezi supra) + *-u*. *Băgiu* (39: 18-T, 7-M, 4-B, 3-O, 2-D, 1-BNT) este o variantă a lui *Bagiu*.

¹⁴⁵ Iordan, 1983.

¹⁴⁶ Iordan, 1983; Tomici, Andronache, 2005.

¹⁴⁷ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁴⁸ Tomici, 2006:47.

¹⁴⁹ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁵⁰ Băcescu, 1961: 32.

¹⁵¹ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁵² Vezi Kiss, 1988.

¹⁵³ Iordan, 1983.

¹⁵⁴ Vezi Tomici, 2006.

BAGO (12: 5-CS, 4-TM, 3-BH) = magh. *Bagó*¹⁵⁵.

BAGOLI, BAGOLY. *Bagoli* (32: 30-B, 2-BV), *Bagoly* (519: 295-CV, 56-BV, 47-BH, 46-SJ, 24-MS, 18-HD etc.) = magh. *Bagoly* < *bagoly* ‘o pasăre răpitoare de noapte’ sau *Bagolyi* < ? *bagolyi* ‘persoană originară din *Bagolya* (Ungaria)’¹⁵⁶.

BAGONYA (16: 9-BH, 7-AR), nume maghiar < *Bagonya*, nume laic sau nume de localități din Ungaria¹⁵⁷.

BAGOSSY (28: 8-SM, 7-HG, 3-BH, 3-CV, 3-MM, 2-CJ, 2-PH) este nume maghiar < *bagossi* (= *bagosi*) ‘persoană originară din *Bagos*’, *Bagos* fiind localități în România (= rom. *Boghiș* SJ, *Boghiș* SM) sau Ungaria¹⁵⁸.

BAGOTAI (21: 5-HD, 5-HG, 5-MS, 3-CV, 3-CL) este nume maghiar < *bagotai* ‘persoană originară din *Bagota*’, *Bagota* fiind localități în Ungaria¹⁵⁹.

BAGUȚ, BĂGUȚ. *Baguț* (17: 11-CJ, 2-TM, 1-BR, 1-CS, 1-SJ, 1-SB), *Băguț* (85: 50-CJ, 22-SJ, 4-AR, 3-BR etc.) e un derivat, cu suf. *-uț*, de la *Bagu*, *Băgu*.

BAGYA (5: 4-BH, 1-BZ) = magh. *Bágya* < *Bágya*, nume laic sau provenit de la *Bagya*, nume de localități dispărute¹⁶⁰.

BAGYO (32: 19-CJ, 6-HD, 4-CS, 3-AB) = magh. *Bagyó* < ? *bagyó* ‘naiv’, ‘bleg, nătâng, prostănac’¹⁶¹.

BAHAN (116: 96-SV, 11-B, 4-PH, 2-NT, 2-VR, 1-IS) < bg. *Bahán*.

BAHNARIU nu e un derivat din „*Bahnar* și suf. *-iu*”, cum indică Tomici, Andronache¹⁶², ci este literarizarea pronunțării regionale [*bahnárhu*] < *bahnar* [*bahnárh*], cu [-*árh*], forma veche a suf. *-ar* (< lat. *-arius*). Literarizată corect, forma devine *Bahnaru*.

BAHNĂREANU, BĂHNĂREANU. *Bahnăreanu* este explicat de Tomici, Andronache din „nt. [greșeală pentru nf.] *Bahnăr* și suf. *-ean(u)*”¹⁶³. În realitate, *Bahnăreanu* (9: 3-VS, 2-CT, 2-PH, 1-BV, 1-IL), *Băhnăreanu* (294: 182-VS, 31-BV, 24-IS, 20-B, 9-GJ, 6-SV, 4-BC, 4-GL, 3-CT, 3-DB, 3-IL etc.) provine din *băhnărean* ‘persoană originară din *Bahnari*, localitate componentă a municipiului Vaslui VS’.

BAHU este derivat de Tomici, Andronache din „*Bah* (v. nf. *Bahaci* sv) cu *-u* (< *-ul*)”¹⁶⁴. A fost atestat la 75 de persoane (40-VR, 12-GL, 8-IS, 5-B, 4-CJ, 2-PH, 2-CJ, 2-CT). Provine din bg. *Báho*.

BAI, BAIU. Iordan explică pe *Baiu* din bg. *Bajo*¹⁶⁵, iar Tomici, Andronache, din n. fam. „*Baia* [...] sau tc. *bay* ‘bogat’ cu *-u* (< *-ul*)”¹⁶⁶. Forma *Bai* a fost înregistrată la 211 persoane (95-SV, 55-SJ, 27-SM, 13-BH, 6-HD etc.), iar *Baiu*, la 364 (226-T, 44-M, 37-D, 21-B, 11-ML, 11-O, 8-MM, 6-CR).

Baiu din Muntenia, Dobrogea și Oltenia provine, într-adevăr, din bg. *Bajo*, dar *Bai* și *Baiu* din celelalte regiuni este magh. *Bai*, *Bái*, variante ale lui *Baji*¹⁶⁷.

¹⁵⁵ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁵⁶ *Ibidem*.

¹⁵⁷ Vezi Kázmér, 1993; Kiss, 1988.

¹⁵⁸ Vezi Kiss, 1988.

¹⁵⁹ Vezi Kiss, 1988.

¹⁶⁰ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁶¹ *Ibidem*.

¹⁶² Tomici, Andronache, 2005.

¹⁶³ *Ibidem*.

¹⁶⁴ *Ibidem*.

¹⁶⁵ Iordan, 1983.

¹⁶⁶ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁶⁷ Vezi Kázmér, 1993.

BAIAN (20: 10-IS, 7-B, 1-BN, 1-BV, 1-SB) este același cu *Băianu* (27: 25-IS, 2-B) < *băian* ‘persoană originară din Baia SV’. Cf și < bg. *Baián*, ung. *Baján*.

BAIANT, BAIANȚ, BAIENT, BĂIANȚ. *Baiant* (6-B, 4-AR, 4-TM, 1-HD), *Baianț* (12-HD, 6-TM, 3-B, 2-AR) și, probabil, *Baient* (5-TM, 2-AR) sunt forme grafice ale lui *Băianț*, nume care provine din *băianț* ‘locuitor din Baia AR’¹⁶⁸, substantiv comunicat și în forma *baianț*¹⁶⁹.

Nu este exclus ca *Baianț*, *baianț* să reflecte trecerea lui *ă* protonic la *a* (sau la o fază intermediară între *ă* și *a*), fenomen fonetic atestat în zonă la Săvârșin AR (localitate apropiată), Dumbrăvița AR (localitate vecină) etc.¹⁷⁰

BAICA, BAICĂ. Tomici, Andronache consideră că *Baica* este o variantă a lui *Băică*, pe care-l explică, absolut hazardat, din *băi*, pl. lui *baie*, cu suf. *-că*¹⁷¹. Numele a fost înregistrat la 345 de persoane. În Oltenia (8), Muntenia (2), Dobrogea (2) și Moldova (12: 8-GL, 3-IS, 1-VR) provine din bg. *Bajka*, forma feminină a lui *Bajko*¹⁷². În Transilvania (172) și Crișana (18) este vorba de magh. *Bajka*¹⁷³, iar în Banat (126), de sb. *Bajka*¹⁷⁴. Varianta *Baică* a fost înregistrată la 12 persoane (6-O, 3-D, 2-ML, 1-T).

BAICAN, BAIKAN, BAJKAN, BĂICAN. Numele este explicat de Iordan de la *Baica* SJ¹⁷⁵, iar de Tomici, Andronache din „nf. *Baicoi* și suf. *-an*” [sic!!!]¹⁷⁶. *Baican* (455), *Băican* (1075), *Baikan* (12: 9-BH, 2-TM, 1-AR), *Bajkan* (25: 17-BH, 4-CJ, 3-AR, 1-SJ) se explică într-adevăr de la *băican* ‘persoană originară din Baica SJ’ în Transilvania și Crișana (661 = toate formele), mai ales în BH (296), CJ (177) și SJ (54). În celelalte părți ale țării e vorba de un derivat de la n. fam. *Baic* (188), *Baica*, *Baicu*.

BAICIANU, BĂICEANU. *Băiceanu* este derivat de Iordan de la n. top. *Băiceni*¹⁷⁷. Pentru Tomici, Andronache, *Baiceanu* = *Băiceannu* = *Băiceanu* este derivat din „nt. *Baica* și suf. *-ean(u)*”, iar *Baicianu* = *Băicianu*, de la „nt. *Baica* și suf. *-ian(u)*”¹⁷⁸. Forma *Baicianu* apare la 18 persoane (9-IS, 4-SV, 2-B, 2-BT, 1-CT), iar *Băiceanu*, la 1023 (765-ML, 62-M, 52-T, 50-D, 44-B, 27-BNT, 15-MR, 8-O). În Moldova sunt 3 localități cu numele *Băiceni*, una în BT și 2 în IS. Cel puțin pentru aceste județe explicația lui Iordan este justă¹⁷⁹. Dar în alte provincii numele este un derivat, cu suf. *-ean*, de la n. fam. *Baic*, *Baica*, *Baicea*, *Baici*, *Baicu*.

BAICIU este explicat de Tomici, Andronache din „*Baici* < nf. sb. *Bajić* < *Baja* (< *Bratislav*, *Bratoljub* sau *bata* ‘nene’) și suf. sb. *-ić*” [sic!!!]¹⁸⁰. Numele a fost înregistrat la 141 de persoane. Răspândirea lui (30-GL, 17-B, 17-GJ, 15-DB, 13-AG, 12-SB, 10-BZ, 7-HD, 4-GR, 3-CL, 3-IL, 3-SM, 2-DJ, 2-MH, 2-MS, 1-TL) ne arată că provine din bg. *Bájčo*.

¹⁶⁸ CHEST. IV 2/68; Dănilă, 2012: 93–94

¹⁶⁹ CHEST. IV 5/89.

¹⁷⁰ Vezi NALR–Criș. II h 204, 205 etc./101, 102 etc.

¹⁷¹ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁷² Vezi Ilčev, 1969.

¹⁷³ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁷⁴ Vezi Grković, 1977: 221.

¹⁷⁵ Iordan, 1983.

¹⁷⁶ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁷⁷ Iordan, 1983.

¹⁷⁸ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁷⁹ Iordan, 1983.

¹⁸⁰ Tomici, Andronache, 2005.

BAICO, BAIKO, BAIKU, BAJKÓ. *Baico* (39: 18-HG, 9-TM, 6-CV, 3-AB, 3-CJ), *Baiko* (103: 20-MS, 17-HR, 14-SM, 11-CV, 9-AR etc.), = *Bajkó* (1570: 1028-HG, 189-MS, 164-CV, 34-BV, 32-BH, 31-CJ, 26-TM, 21-AR etc.), nume maghiar, explicat de Kázmér cu îndoială de la *bajkó* ‘nebunatic, bleg, nătâng, prostănac’¹⁸¹. *Baiko* (6-DB, 3-PH), *Baiku* (4-B) poate fi bg. *Bajko*.

BAICON este considerat de Tomici, Andronache același cu *Băican*¹⁸². Numele a fost înregistrat la 92 de persoane (68-DJ, 13-TM, 3-GJ, 3-HD, 3-OT, 1-B, 1-TL). Provine de la *băicón* ‘bolovan, pietroi’, viu în zonă¹⁸³.

BAICU este explicat de Iordan din bg. *Bajko*¹⁸⁴, iar de Tomici, Andronache și din sb. *Bajko*¹⁸⁵. Explicația este valabilă pentru Muntenia (3043), B (1160), Oltenia (573), Dobrogea (181), Banat (56) și unele părți ale Transilvaniei (216) sau Moldovei (435). Pentru Transilvania, Crișana (256) și Moldova trebuie avut în vedere și magh. *Bajkó*.

BAICUIANU (14-B) este o variantă a lui *Băicoianu*.

BAIDAN, BĂIDAN. *Baidan* este comparat de Iordan cu ucr. *bajda* ‘haimana, pierde-vară’¹⁸⁶.

Numele a fost atestat în forma *Baidan* la 104 persoane (23-B, 18-VR, 10-GR, 9-DJ, 9-HD, 8-VL, 5-AG, 5-SB etc.) și în forma *Băidan* la 48 de persoane (22-GR, 11-B, 7-OT, 3-AG, 3-PH, 1-BC, 1-TR)¹⁸⁷.

BAII, BAJI. *Baii* (5: 4-BH, 1-B) = magh. *Baji* (12: 5-TM, 4-BH, 3-AR) < *baji* ‘persoană originară din Baj (rom. Boiu) BH’.

BAINA, BAJNA. *Baina* (6-HG) = *Bajna* (74: 40-HG, 9-CJ, 9-MM, 8-CV etc.), nume maghiar, < *Bajna* nume laic¹⁸⁸.

BAINOCZI (12: 8-MM, 4-CJ) = magh. *Bajnóci* < *bajnóci* ‘persoană originară din *Bajnóc*’, *Bajnóc* [= *Bajmóc*] fiind numele maghiar al localității Bojnice din Slovacia¹⁸⁹.

BAINOK, BAJNOK. *Bainok* (9: 3-BH, 3-MM, 1-CS, 1-HD, 1-SM) = *Bajnok* (28: 25-BH, 2-HD, 1-CV), nume maghiar, provenit din *bajnok* ‘cavaler care ia parte la lupte’, ‘duelist’, ‘războinic, luptător’¹⁹⁰.

BAINSCHY (7-TM) = sb. *Bajinski*, un derivat de la prenumele sau supranumele *Baja* și suf. *-inski*¹⁹¹.

BAIOR, BAJOR. *Baior* (17: 14-SM, 3-CJ) = *Bajor* (19: 14-BH, 3-CJ, 2-SM), nume maghiar, < *bajor* ‘bavarez’.

BAIRA, BAIRĂ. *Baira* (4-VS, 1-IS), *Bairă* (14-VS) provine din *bairă* [báhiră], variantă, existentă în zonă (vezi ALR I/I h 44/588, 590; ALR II SN II h 495), a lui *baieră*, rezultată prin asimilarea *he* > *hi*. Cf. *Baera* (10-IS, 1-VS), *Baeră* (63: 38-VS, 8-BC etc.), bine explicat de Iordan de la *baieră*¹⁹².

¹⁸¹ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁸² Tomici, Andronache, 2005.

¹⁸³ Vezi MDA; Bărbuț, 1990; DGDS.

¹⁸⁴ Iordan, 1983.

¹⁸⁵ Tomici, Andronache, 2005.

¹⁸⁶ Iordan, 1983.

¹⁸⁷ Cf. bg. *Bajdanov*, explicat de Ilčev din *baj Dano*.

¹⁸⁸ Vezi Kázmér, 1993.

¹⁸⁹ *Ibidem*.

¹⁹⁰ *Ibidem*.

¹⁹¹ Tomici, 2006:33, 48.

¹⁹² Iordan, 1983.

BAIUSZ, BAIUȘ, BAJUSZ. *Baiusz* (34: 10-BH, 10-TM, 7-CS, 6-AR, 1-SM), *Baiuș* (10: 8-BH, 2-SM) = magh. *Bajusz* (103: 40-BH, 31-MM, 13-AR, 10-CJ etc.) < *bajusz* ‘mustață’.

BAIZA (20: 9-BN, 9-MM, 1-CS, 1-TM) = magh. *Bajza*, explicat, cu îndoială, de Kázmér de la *bajza* ‘neastâmpărat, nebunatic, zburdalnic; iute, greu de stăpânit’, ‘sălbatic, nărăvaș’ sau ‘naiv’¹⁹³.

BAIZAT, BAIZATH, BAJZAT, BAJZATH. *Baizat* este înregistrat de Iordan fără explicație etimologică¹⁹⁴. *Baizat* (96: 79-BN, 12-CJ, 4-BV, 1-AB), *Baizath* (38: 34-BN, 2-CJ, 2-TM), *Bajzat* (37: 14-BV, 7-BN, 5-HD, 3-CJ, 2-AR, 2-CV, 2-MS), *Bajzath* (10: 4-BH, 2-BN, 2-BV, 1-CJ, 1-MH) = magh. *Bajzát*, provenit, probabil, din *bajzát* ‘sălbatic, nărăvaș’¹⁹⁵.

BIBLIOGRAFIE

- Băcescu, Mihai C., *Păsările în nomenclatura și viața poporului român*, [București], Editura Academiei Republicii Populare Române, [1961].
- Bărbuț, Dorina, *Dicționar de grai oltenesc*, Craiova, Asociația Independentă Literară, Artistică, Culturală și Editorială „Mileniul III”, 1990.
- Dănilă, Simion, *Sub fascinația lingvisticii bănățene. Cercetări, ipoteze, note de lectură*, Timișoara, Editura Eurostampa, 2012.
- Dinu, Mariana, *Sufixul -otă*, în SCO, 4, 1999, p. 419–423.
- Fleischer, Wolfgang, *Die deutschen Personennamen. Geschichte, Bildung und Bedeutung*, Berlin, 1968.
- Graur, Al., *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.
- Grković, Milica, *Rečnik ličnih imena kod Srba*, Beograd, 1977.
- Ilčev, Stefan, *Rečnik na ličnite i familni imena u bălgarite*, Sofia, 1969.
- Iordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Kázmér, Miklós, *Régi magyar családnevek szótára XIV–XVII. század*, Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1993.
- Király, Francisc, *Contacte lingvistice. Adaptarea fonetică a împrumuturilor românești de origine maghiară*, Timișoara, Editura Facla, 1990.
- Kiss, Lajos, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, negyedek, bővített és javított kiadás, I, II. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1988.
- Murádin, László, *Erdélyi magyar családnevek*, Nagyvárad, Europrint Könyvkiadó, 2005.
- Pașca, Ștefan, *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, 1936 (Academia Română. Studii și cercetări, XXVI).
- Pascu, G., *Sufixe românești*, București, Edițiunea Academiei Române, 1916.
- Pătruț, Ioan, *Nume de persoane și nume de locuri românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
- Pătruț, Ioan, *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.

¹⁹³ Kázmér, 1993.

¹⁹⁴ Iordan, 1983.

¹⁹⁵ Kázmér, 1993.

- Pătruț, Ioan, *Studii de onomastică românească*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2005.
- Suciu, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I, [București], Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967.
- Svoboda = Jan Svoboda, *Staročeská osobní jména a naše příjmení*, Praha, Nakladatelství Československé Akademie Věd, 1964.
- Tomici, Mile, Persida Andronache, Persida, *Onomasticon dobrogean. Nume de familie*, București, Editura Stephanus, 2005.
- Tomici, Mile, *Onomastica sârbilor și a croaților din România (Nume de persoane și nume de locuri)*, București, Editura Academiei Române, 2006.

SIGLE

- ALR I/I = *Atlasul lingvistic român* publicat... de Muzeul Limbii Române din Cluj, sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Partea I, vol. I, de Sever Pop, Cluj, 1938.
- ALR II SN II = *Atlasul lingvistic român* [II], serie nouă, vol. II, [București], Editura Academiei Republicii Populare Române, 1956.
- CADE = *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*. Partea I: *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi*, de I.-Aurel Candrea, ... București, Editura Cartea Românească, [1931].
- CHEST. IV = Răspunsuri la *Chestionarul IV. Nume de loc și nume de persoană*, Cluj, 1930 (cifra arabă de la numărător arată numărul chestiunii, cea de la numitor, numărul de ordine al localității. În unele localități, pe lângă răspunsurile la întrebările chestionarului, s-au comunicat, de obicei la sfârșit, ca adaos, și alte cuvinte. În cazul unui asemenea cuvânt, în locul numărului întrebării se dă abrevierea Ad. [= Adaos].)
- DFNFR = *Dicționar de frecvență a numelor de familie din România*, vol. I, A–B. Redactor responsabil: Prof. univ. dr. Teodor Oancă, Craiova, Editura Universitaria, 2003.
- DGDS = Ion Ionică, Maria Marin, Anca Marinescu, Iulia Mărgărit, Teofil Teaha. Coordonator: Maria Marin, *Dicționarul graiurilor dacoromâne sudice*, I–III, București, Editura Academiei Române, 2009–2011.
- LRg II = *Lexic regional*, II, București, Editura Științifică, 1967.
- MDA = *Micul dicționar academic*, I–IV, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001–2003.
- NALR-Criș. = *Noul Atlas lingvistic român. Crișana*, vol. II, de Ionel Stan, Dorin Urițescu, București – Cluj-Napoca, Editura Academiei Române – Editura Clusium, 2003.